

Catulli Carmen I

Cui dono lepidum novum libellum
arida modo pumice expoliturum?

Corneli, tibi: namque tu solebas
meas esse aliquid putare nugas
iam tum, cum ausus es unus Italorum   5
omne aevum tribus explicare cartis
doctis, Iuppiter, et laboriosis.

Quare habe tibi quidquid hoc libelli
qualecumque; quod, patrona virgo
plus uno maneat perenne saeclo.   10

Catulli Carminā LI et LXXXV

LI

Ille mī par esse deō vidētur,
ille, sī fās est, superāre divōs,
quī sedēns adversus identidem tē
spectat et audit
dulce ridentem, miserō quod omnis   5
ēripit sēnsus mihi: nam simul tē,
Lesbia, aspēxī, nihil est super mī

.....

Lingua sed torpet, tenuis sub artūs
flamma dēmānat, sonitū suopte
tintinant aurēs, gemina teguntur   10
lumina nocte.

Ōtium, Catulle, tībī molestum est:
ōtiō ēxsultās nimiumque gestīs:
otium et rēgēs p̄rius et beātās
perdidit urbēs.   15

LXXXV

Ōdī et amō. Quarē id faciam, fortasse requiris.
Nescio, sed fīērī sentio et ēxcrucior.

Catulli Carmen II

Passer, deliciae meae puellae,
quicum ludere, quem in sinu tenere,
cui primum digitum dare appetenti
et acris solet incitare morsus,
cum desiderio meo nitenti 5
carum nescio quid lubet iocari
et solaciolum sui doloris,
credo ut tum gravis acquiescat ardor:
tecum ludere sicut ipsa possem
et tristis animi levare curas! 10
Tam gratum est mihi quam ferunt puellae
pernici aureolum fuisse malum,
quod zonam soluit diu ligatam.

Catulli Carmen III

Lugete, O Veneres Cupidinesque,
et quantum est hominum venustiorum:
passer mortuus est meae puellae,
passer, deliciae meae puellae,
quem plus illa oculis suis amabat. 5
Nam mellitus erat suamque norat
ipsam tam bene quam puella matrem,
nec sese a gremio illius movebat,
sed circumsiliens modo huc modo illuc
ad solam dominam usque pipiabat. 10
Qui nunc it per iter tenebricosum
illuc, unde negant redire quemquam.
At vobis male sit, malae tenebrae
Orci, quae omnia bella devoratis:
tam bellum mihi passerem abstulistis 15
O factum male! O miselle passer!
Tua nunc opera meae puellae
flendo turgiduli rubent ocelli.

Catulli Carmina V et VII

V

Vivamus, mea Lesbia, atque amemus,
rumoresque senum severiorum
omnes unius aestimemus assis.

Soles occidere et redire possunt:
nobis cum semel occidit brevis lux,   5
nox est perpetua una dormienda.

Da mi basia mille, deinde centum,
dein mille altera, dein secunda centum,
deinde usque altera mille, deinde centum.

Dein, cum milia multa fecerimus,   10
conturbabimus illa, ne sciamus,
aut ne quis malus invidere possit,
cum tantum sciat esse basiorum.

VII

Quaeris, quot mihi basiationes
tuae, Lesbia, sint satis superque.

Quam magnus numerus Libyssae harenae
lasarpiciferis iacet Cyrenis
oraclum Iovis inter aestuosi   5
et Batti veteris sacrum sepulcrum;

aut quam sidera multa, cum tacet nox,
furtivos hominum vident amores:
tam te basia multa basiare
vesano satis et super Catullo est,   10
quae nec pernumerare curiosi
possint nec mala fascinare lingua.

Catulli Carmina XLIII, LXXXVI et LXXXVII

XLIII

Salve, nec minimo puella naso
nec bello pede nec nigris ocellis
nec longis digitis nec ore sicco
nec sane nimis elegante lingua,
decoctoris amica Formiani. 5

Ten provincia narrat esse bellam?
Tecum Lesbia nostra comparatur?
O saeculum insapiens et infacetum!

LXXXVI

Quintia formosa est multis. mihi candida, longa,
recta est: haec ego sic singula confiteor.
Totum illud formosa nego: nam nulla venustas,
nulla in tam magno est corpore mica salis.
Lesbia formosa est, quae cum pulcerrima tota est, 5
tum omnibus una omnis surripuit Veneres.

LXXXVII

Nulla potest mulier tantum se dicere amatam
vere, quantum a me Lesbia amata mea est.
nulla fides ullo fuit umquam foedere tanta,
quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.

Catulli Carmina CIX et XIII

CIX

Iucundum, mea vita, mihi proponis amorem
hunc nostrum inter nos perpetuumque fore.
Di magni, facite ut vere promittere possit,
atque id sincere dicat et ex animo,
ut liceat nobis tota perducere vita   5
aeternum hoc sanctae foedus amicitiae.

XIII

Cenabis bene, mi Fabulle, apud me
paucis, si tibi di favent, diebus,
si tecum attuleris bonam atque magnam
cenam, non sine candida puella
et vino et sale et omnibus cachinnis.   5
Haec si, inquam, attuleris, venuste noster,
cenabis bene; nam tui Catulli
plenus sacculus est aranearum.
Sed contra accipies meros amores
seu quid suavius elegantiusque est: 10
nam unguentum dabo, quod meae puellae
donarunt Veneres Cupidinesque,
quod tu cum olfacies, deos rogabis,
totum ut te faciant, Fabulle, nasum.

Catulli Carmina XL, LXX et LXXI

XL

Quaenam te mala mens, miselle Ravide,
agit praecipitem in meos iambos?
Quis deus tibi non bene advocatus
vecordem parat excitare rixam?
An ut pervenias in ora vulgi? 5
Quid vis? Qualubet esse notus optas?
Eris, quandoquidem meos amores
cum longa voluisti amare poena.

LXX

Nulli se dicit mulier mea nubere malle
quam mihi, non si se Iuppiter ipse petat.
Dicit: sed mulier cupido quod dicit amanti,
in vento et rapida scribere oportet aqua.

LXXI

Dicebas quondam solum te nosse Catullum,
Lesbia, nec prae me velle tenere Iovem.
Dilexi tum te non tantum ut vulgus amicam,
sed pater ut gnatos diligit et generos.
nunc te cognovi: quare etsi impensius uror, 5
multo mi tamen es vilior et levior.
Qui potis est, inquis? Quod amantem iniuria talis
cogit amare magis, sed bene velle minus.

Catulli Carmen VIII

Miser Catulle, desinas ineptire,
et quod vides perisse perditum ducas.

Fulsere quondam candidi tibi soles,
cum ventitabas quo puella ducebat
amata nobis quantum amabitur nulla. 5

Ibi illa multa cum iocosa fiebant,
quae tu volebas nec puella nolebat,
fulsere vere candidi tibi soles.

Nunc iam illa non vult: tu quoque impotens noli,
nec quae fugit sectare, nec miser vive, 10
sed obstinata mente perfer, obdura.

Vale puella, iam Catullus obdurat,
nec te requiret nec rogabit invitam.

At tu dolebis, cum rogaberis nulla.
Scelestas, vae te, quae tibi manet vita? 15

Quis nunc te adibit? Cui videberis bella?

Quem nunc amabis? Cuius esse diceris?

Quem basiabis? Cui labella mordebis?

At tu, Catulle, destinatus obdura.

Catulli Carmen LXXVI

Si qua recordanti benefacta priora voluptas
est homini, cum se cogitat esse pium,
nec sanctam violasse fidem, nec foedere nullo
divum ad fallendos numine abusum homines,
multa parata manent in longa aetate, Catulle, 5
ex hoc ingrato gaudia amore tibi.

Nam quaecumque homines bene cuiquam aut dicere possunt
aut facere, haec a te dictaque factaque sunt.

Omnia quae ingratae perierunt credita menti.
Quare iam te cur amplius excrucies? 10

Quin tu animo offirmas atque istinc teque reducis,
et dis invitis desinis esse miser?

Difficile est longum subito deponere amorem,
difficile est, verum hoc qua lubet efficias:
una salus haec est. Hoc est tibi pervincendum, 15
hoc facias, sive id non pote sive pote.

O di, si vestrum est misereri, aut si quibus umquam
extremam iam ipsa in morte tulistis opem,
me miserum aspiciate et, si vitam puriter egi,
eripite hanc pestem perniciemque mihi, 20
quae mihi subrepens imos ut torpor in artus
expulit ex omni pectore laetitias.

Non iam illud quaero, contra me ut diligat illa,
aut, quod non potis est, esse pudica velit:
ipse valere opto et taetrum hunc deponere morbum. 25

O di, reddite mi hoc pro pietate mea.

Catulli Carmen 64.50-67

Haec vestis priscis hominum variata figuris 50

heroum mira virtutes indicat arte.

Namque fluentisono prospectans litore Diae,

Thesea cedentem celeri cum classe tuetur

indomitos in corde gerens Ariadna furores,

necdum etiam sese quae visit visere credit, 55

utpote fallaci quae tum primum excita somno

desertam in sola miseram se cernat harena.

Immemor at iuuenis fugiens pellit vada remis,

irrita ventosae linquens promissa procellae.

Quem procul ex alga maestis Minois ocellis, 60

saxea ut effigies bacchantis, prospicit, eheu,

prospicit et magnis curarum fluctuat undis,

non flavo retinens subtilem vertice mitram,

non contacta levi velatum pectus amictu,

non tereti strophio lactentis vincta papillas, 65

omnia quae toto delapsa e corpore passim

ipsius ante pedes fluctus salis alludebant.

Catulli Carmen 64.68-93

Sed neque tum mitrae neque tum fluitantis amictus
illa vicem curans toto ex te pectore, Theseu,
toto animo, tota pendebat perdita mente. 70
Misera, assiduis quam luctibus externavit
spinosas Erycina serens in pectore curas,
illa tempestate, ferox quo ex tempore Theseus
egressus curvis e litoribus Piraei
attigit iniusti regis Gortynia templa. 75
Nam perhibent olim crudeli peste coactam
Androgeoneae poenas exsolvere caedis
electos iuvenes simul et decus innuptarum
Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro.
Quis angusta malis cum moenia vexarentur, 80
ipse suum Theseus pro caris corpus Athenis
proicere optavit potius quam talia Cretam
funera Cecropiae nec funera portarentur.
Atque ita nave levi nitens ac lenibus auris
magnanimum ad Minoa venit sedesque superbas. 85
Hunc simul ac cupido conspexit lumine virgo
regia, quam suavis exspirans castus odores
lectulus in molli complexu matris alebat,
quales Eurotae praecingunt flumina myrtus
aurave distinctos educit verna colores, 90
non prius ex illo flagrantia declinavit
lumina, quam cuncto concepit corpore flammam
funditus atque imis exarsit tota medullis.

Catulli Carmen 64.94-115

Heu misere exagitans immiti corde furores
sancte puer, curis hominum qui gaudia misces, 95
quaeque regis Golgos quaeque Idalium frondosum,
qualibus incensam iactastis mente puellam
fluctibus, in flavo saepe hospite suspirantem!
Quantos illa tulit languenti corde timores!
Quanto saepe magis fulgore expalluit auri, 100
cum saevum cupiens contra contendere monstrum
aut mortem appeteret Theseus aut praemia laudis!
Non ingrata tamen frustra munuscula divis
promittens tacito suscepit vota labello.
Nam velut in summo quatientem brachia Tauro 105
quercum aut conigeram sudanti cortice pinum
indomitus turbo contorquens flamine robur,
eruit (illa procul radicitus exturbata
prona cadit, late quaeuis cumque obvia frangens,) 110
sic domito saevum prostravit corpore Theseus
nequiquam vanis iactantem cornua ventis.
Inde pedem sospes multa cum laude reflexit
errabunda regens tenui vestigia filo,
ne labyrinthis e flexibus egredientem
tecti frustraretur inobservabilis error. 115

Catulli Carmen 64.116-138

Sed quid ego a primo digressus carmine plura
commemorem, ut linquens genitoris filia vultum,
ut consanguineae complexum, ut denique matris,
quae misera in gnata deperdita laeta
omnibus his Thesei dulcem praeoptarit amorem: 120
aut ut vecta rati spumosa ad litora Diae
aut ut eam devinctam lumina somno
liquerit immemori discedens pectore coniunx?
Saepe illam perhibent ardenti corde furentem
clarisonas imo fudisse e pectore voces, 125
ac tum praeruptos tristem conscendere montes,
unde aciem pelagi vastos protenderet aestus,
tum tremuli salis adversas procurrere in undas
mollia nudatae tollentem tegmina surae,
atque haec extremis maestam dixisse querellis, 130
frigidulos udo singultus ore cientem:
'sicine me patriis avectam, perfide, ab aris
perfide, deserto liquisti in litore, Theseu?
Sicine discedens neglecto numine divum,
immemor ah, devota domum periuria portas? 135
Nullane res potuit crudelis flectere mentis
consilium? Tibi nulla fuit clementia praesto,
immite ut nostri vellet miserescere pectus?'

Catulli Carmen 64.139-163

‘At non haec quondam blanda promissa dedisti
voce mihi, non haec miserae sperare iubebas, 140
sed conubia laeta, sed optatos hymenaeos,
quae cuncta aereii discernunt irrita venti.
Nunc iam nulla viro iuranti femina credat,
nulla viri speret sermones esse fideles;
quis dum aliquid cupiens animus praegestit apisci, 145
nil metuunt iurare, nihil promittere parcunt:
sed simul ac cupidae mentis satiata libido est,
dicta nihil metuere, nihil periuria curant.
Certe ego te in medio versantem turbine leti
eripui, et potius germanum amittere crevi, 150
quam tibi fallaci supremo in tempore dessem.
Pro quo dilaceranda feris dabor alitibusque
praeda, neque iniacta tumulabor mortua terra.
Quaenam te genuit sola sub rupe leaena,
quod mare conceptum spumantibus expuit undis, 155
quae Syrtis, quae Scylla rapax, quae vasta Carybdis,
taliam qui reddis pro dulci praemia vita?
Si tibi non cordi fuerant conubia nostra,
saeva quod horrebas prisci praecepta parentis,
attamen in vestras potuisti ducere sedes, 160
quae tibi iucundo famularer serva labore,
candida permulcens liquidis vestigia lymphis,
purpureae tuum consternens veste cubile.’

Catulli Carmen 64.164-185

‘Sed quid ego ignaris nequiquam conquerar auris,
externata malo, quae nullis sensibus auctae
nec missas audire queunt nec reddere voces?
Ille autem prope iam mediis versatur in undis,
nec quisquam apparet vacua mortalis in alga.
Sic nimis insultans extremo tempore saeva
fors etiam nostris invidit questibus auris.
Iuppiter omnipotens, utinam ne tempore primo
Gnosia Cecropiae tetigissent litora puppes,
indomito nec dira ferens stipendia tauro
perfidus in Cretam religasset navita funem,
nec malus hic celans dulci crudelia forma
consilia in nostris requiesset sedibus hospes!
Nam quo me referam? Quali spe perdita nitor?
Idaeosne petam montes? At gurgite lato
discernens ponti truculentum dividit aequor.
An patris auxilium sperem? Quemne ipsa reliqui
respersum iuvenem fraterna caede secuta?
Coniugis an fido consoler memet amore?
Quine fugit lentos incurvans gurgite remos?
Praeterea nullo colitur sola insula tecto,
nec patet egressus pelagi cingentibus undis.’

Catulli Carmen 64.186-211

Nulla fugae ratio, nulla spes: omnia muta,
omnia sunt deserta, ostentant omnia letum.
Non tamen ante mihi languescent lumina morte,
nec prius a fesso secedent corpore sensus,
quam iustam a divis ecam prodita multam 190
caelestumque fidem postrema comprecet hora.
Quare facta virum multantes vindice poena
Eumenides, quibus anguino redimita capillo
frons exspirantis praeporat pectoris iras,
huc huc adventate, meas audite querellas, 195
quas ego, vae misera, extremis proferre medullis
cogor inops, ardens, amenti caeca furore.
Quae quoniam verae nascuntur pectore ab imo,
vos nolite pati nostrum vanescere luctum,
sed quali solam Theseus me mente reliquit, 200
tali mente, deae, funestet seque suosque.
Has postquam maesto profudit pectore voces,
supplicium saevis ecens anxia factis,
annuit invicto caelestum numine rector;
quo motu tellus atque horrida contremuerunt 205
aequora concussitque micantia sidera mundus.
Ipsae autem caeca mentem caligine Theseus
consitus oblito dimisit pectore cuncta,
quae mandata prius constanti mente tenebat,
dulcia nec maesto sustollens signa parenti 210
sospitem Erechtheum se ostendit visere portum.

Catulli Carmen 64.212-237

Namque ferunt olim, classi cum moenia divae
linquentem gnatum ventis concrederet Aegeus,
taliam complexum iuveni mandata dedisse:

‘Gnate mihi longa iucundior unice vita, 215

gnate, ego quem in dubios cogor dimittere casus,
reddite in extrema nuper mihi fine senectae,
quandoquidem fortuna mea ac tua fervida virtus
eripit invito mihi te, cui languida nondum

lumina sunt gnati cara saturata figura, 220

non ego te gaudens laetanti pectore mittam,
nec te ferre sinam fortunae signa secundae,
sed primum multas expromam mente querellas,
canitiem terra atque infuso pulvere foedans,

inde infecta vago suspendam lintea malo, 225

nostros ut luctus nostraeque incendia mentis
carbasus obscurata dicet ferrugine Hibera.

Quod tibi si sancti concesserit incola Itoni,

quae nostrum genus ac sedes defendere Erecthei

annuit, ut tauri respergas sanguine dextram, 230

tum vero facito ut memori tibi condita corde
haec vigeant mandata, nec ulla oblitteret aetas;

ut simul ac nostros invisent lumina collis,

funestam antennae deponant undique vestem,

candidaque intorti sustollant vela rudentes, 235

quam primum cernens ut laeta gaudia mente

agnoscam, cum te reducem aetas prospera sistet.’

Catulli Carmen 64.238-253

Haec mandata prius constanti mente tenentem
Thesea ceu pulsae ventorum flamine nubes
aereum nivei montis liquere cacumen. 240

At pater, ut summa prospectum ex arce petebat,
anxia in assiduos absumens lumina fletus,
cum primum infecti conspexit lintea veli,
praecipitem sese scopulorum e vertice iecit,
amissum credens immiti Thesea fato. 245

Sic funesta domus ingressus tecta paterna
morte ferox Theseus, qualem Minoidi luctum
obtulerat mente immemori, talem ipse recepit.
Quae tum prospectans cedentem maesta carinam
multiplices animo voluebat saucia curas. 250

At parte ex alia florens volitabat Iacchus
cum thiaso Satyrorum et Nysigenis Silenis,
te quaerens, Ariadna, tuoque incensus amore.